

Týždeň

2010

- **Martin Mojžiš: *Zlatá farba*** (1–2, s. 58–59)
 - (...) Asi úžasnejšie na (...) [prírodných] vedách je práve to, že dokážu vysvetliť obrovské množstvo vecí na základe prekvapujúco malého množstva základných prírodných zákonov.
- **Martin Mojžiš: *Zlatá koruna*** (3, s. 52–53)
 - (...) Presnosť merania nie je primárne vecou manuálnej zručnosti, (...) to nie je vec rúk, ale hlavy. Ak chceme niečo odmerať s čo najväčšou presnosťou, musíme v prvom rade vymyslieť spôsob, ktorý to umožňuje.
- **Marína Gálisová: *Hádky o vírus*** (6, s. 33)
 - Len zopár notorických podpichovačov sa pýta, či už nie je tých falošných hrozieb priveľa. Či sa pri všetkých tých zbytočných poplachoch neimunizujeme voči ostražitosti už natoľko, že až príde skutočná pandémia, budeme ju ignorovať, až kým nebude neskoro.
- **Ján Štrasser** (6, s. 70, Milan Lasica 70)
 - Kohn a Grün sedia na lavičke v parku. Po dvadsiatich minútach Kohn povie: „Ach jaj!“. Po ďalších dvadsiatich minútach Grün odpovie: „Mne budete hovoriť?“.
- (8, s. 51, Z názorov Oskára Čepana)
 - Humor sa dostáva v literatúre k slovu obvykle vtedy, keď autor z rôznych dôvodov nechce, alebo nemôže zobraziť podstatné konflikty doby v ich otvorenej podobe.
- **.zm** (8, s. 57, recenzia knihy Nicole Kraussová: *Muž vejde do pokoje*)
 - **Alfred Hitchcock (voľný citát)**
 - V tvorbe je lepšie z kliše vyjsť ako ku kliše dospieť.
- **Vratislav Brabenec: *Baránkov Božích bude vždy málo*** (8, s. 58–61, rozhovor Petra Bálika)
 - Keď je človek zahnaný do kúta, tak je lepšie si z toho robiť žarty ako plakať. Byť schopný robiť si žarty nie zo situácie, v ktorej sa ocitol, ale hlavne sám zo seba. Nebrať sa príliš vážne, čo neznamená zľahčovať veci, ale žiť s istou dávkou humoru.
- **Juraj Kušnierik: *Spisovateľ a jeho hviezda*** (8, s. 67–73, .fenomén)
 - Nie, Márquez nebol „pochtivý ľavičiar“ ako Orwell (ktorého uznával) či Pablo Neruda (s ktorým sa priatelil). A nebol ani salónny ľavičiar-intelektuál ako Sartre alebo Foucault. Márquez bol naivný politický oportunista a priateľ diktátorov. Jeho kritika amerického imperializmu sa končila vtedy, keď mohol (ako jeho juhoamerickí kolegovia) odmietnuť, no vzhľadom na priložený šek neodmietol cenu, ktorú mu udelila Kolumbijská univerzita vo Washingtone, a keď ho už ako svetovú celebritu pozval na svoj ranč Bili Clinton. Jeho solidarita s chudobnými sa končila vo chvíli, keď sa spriatelil s ich diktátorom (tak to bolo v prípade Panamy, Kolumbie, Kuby či Mexika). Jeho lojálnosť voči priateľom bola zrejme slabšia než túžba tráviť dovolenky s Fidelom Castrom. Ako ináč si vysvetlíť jeho mlčanie v prípadoch, keď kubánsky režim posielal Márquezových priateľov do väzenia, či dokonca na popravisko? Keď sa v Sovietskom zväze začala Gorbačovova perestrojka, Márquez zneistel a rok 1989, ktorý znamenal slobodu pre veľkú časť sveta, označil za „rok apokalypsy“. Keď vo svete padali diktatúry, podľa Marqueza sa „zo všetkých strán zmrákal“. Nuž, keďže v tom čase býval v Havane obklopený Fidelovým straníckym luxusom, tak mu to ako zmrákanie skutočne mohlo pripadať.
 - Gabo nebol ľavičiar, ktorému leží na srdci osud chudobných a znevýhodnených, ani liberál, ktorý miluje slobodu a obáva sa všetkého, čo ju ohrozuje. Márquez je obyčajný sebastredný oportunista. Pre vlastné pohodlie sa nezaťal priateľov a sám veľmi slávny túžil byť v blízkosti veľmi mocných. Pri Castrovej oficiálnej návšteve Kolumbie údajne hrozilo, že by naňho mohol byť spáchaný atentát. Márquez, vedomý si svojej slávy a nedotknuteľnosti, sa podujal robiť Fidelovi bodyguarda – nakoniec, znamenalo to, že bude sedieť vedľa bradatého diktátora v jeho limuzíne... Niečo trápnejšie si ťažko možno predstaviť.

- Stáva sa, že talent a charakter sa v človeku nestretnú. A zatiaľ, čo na charakter človeka sa skôr či neskôr z úcty k šedinám a spomienkového optimizmu zabúda, dielo zostáva.
- **Juraj Kováčik: *Rytieri krásy* (9, s. 48–49)**
 - Každý, kto sa niekedy hral na pieskovisku, vie, ako dlho trvá niečo postaviť a aké ľahké je to zničiť. Ak k tomu pridáme náchylnosť ľudskej povahy na temnú rozkoš deštrukcie, tú neznesiteľnú ľahkosť skazy a zmaru, musí nás prekvapiť, že svet okolo nás nie je iba spleťou nepravidielne roztrúsených kráterov. Jedinou silou, ktorá nám bráni padnúť do víru entropie, je naša túžba po kráse.
- **Peter Konečný: *Avatar* (10, s. 65–72)**
 - Vždy si pri preplnených kinosálach spomeniem na názory mimoriadnej postavy svetového filmu, Andreja Tarkovského. Raz vyhlásil, že keby videl nekonečný rad divákov čakajúcich na jeho titul pred kinom, zľakol by sa, že nakrútil zlý film.
- **Bjorn Lomborg: *Autá, bomby a zmena klímy* (13, s. 11)**
 - Existuje mnoho riešení vážnych problémov, ktoré neaplikujeme, pretože náklady s nimi spojené prevažujú nad prínosmi. Tak napríklad dopravné nehody si každoročne vyžadujú odhadom 1,2 milióna životov. Máme možnosť ten problém úplne vyriešiť, a tým predísť škodám a nevýslovnému utrpeniu. Jediné, čo musíme urobiť, je všade znížiť najvyššiu povolenú rýchlosť na päť kilometrov za hodinu. Je jasné, že to neurobíme. Prínosy jazdy rozumnou rýchlosťou ďaleko presahujú náklady. Z celej škály spoločenských a ekonomických dôvodov by bol svet, ktorý sa pohybuje rýchlosťou piatich kilometrov za hodinu, absolútne neprijateľný – natoľko, že sme ochotní tolerovať milióny náhodných úmrtí, ak sú nevyhnutné na to, aby sme mohli svišťať po diaľnici.
- **ed. Daniel Hevier: *Z veršov Jána Ondruša* (13, s. 47)**
 - **Ján Ondruš**
 - Cliví pijú clivovicu.
- **Zuzana Mojžišová (13, s. 56, recenzia knihy Tatiana Šulíková: *Kto kúše vankúše*)**
 - **Tatiana Šulíková**
 - More mám času, plačom si ho krátim.
- **Štefan Hríb: *Bilbordy z Veľkej noci* (14, s. 3)**
 - Väčšinu sviatkov máme preto, že nimi oslavujeme niečo, čo sa ľuďom podarilo. Boj proti fašizmu, víťazstvo nad komunizmom, vznik štátov. Sviatky sú vlastne pripomenutím našich kolektívne úspešných súťaží. Len Veľký piatok je iný. Je to sviatok toho, čo sa nám nepodarilo, na čo nemôžeme byť pyšní, v čom sme zlyhali. V tento deň oslavujeme, že nemáme na seba čo oslavovať. Veľkým piatkom dokonca priznávame, že sme všetci v hlbke duše, a občas aj na jej povrchu, zločinci. Vrahovia Nevinného. Preto sa mi tento sviatok páči viac než iné. Núti nás vidieť vlastnú realitu, nie ilúziu o sebe, v ktorej tu tak radi pretekáme.
- **Juraj Jordán Dovala: *Meditácia o kríži* (14, s. 42–43)**
 - Podľa [evanjelického teológa Ernsta] Käsemanna narúšame samu podstatu Kristovej kérygmy (zvesti), pokiaľ riedime udalosť na Golgote do myšlienok a slov o morálke, cti a pravde, bez spomenutia utrpenia a vykúpenia.
- **Michal Kaščák (15, s. 61, „ušami michala kaščáka“)**
 - Nie som (...) [na Facebooku], lebo mi je čudné, prečo sa všetci s takou vervou nechajú nalákať na niečo rovnaké. Nepáči sa mi tá virtuálna uniforma, do ktorej sa všetci obliekajú. A nepáči sa mi ani to, že už sa takmer nikto nepozera, čo sa kde deje, a keď sa niečo dozvie dodatočne, tak vám je schopný vytknúť, ako to, že o tom nebola zmienka v jeho obľúbenej sieti. K tomu treba pripočítať môj problém so zvládaním klasických komunikačných médií, ako je e-mail (označiť e-mail ako klasiku svedčí, že som predsa len aspoň trochu progresívny), sms zvládam tiež s ťažkosťami, neviem si predstaviť, ako by som ešte vybavoval život niekde v ďalších plošných spojoch môjho počítača. Už som sa párkrát otriasal v základoch, nedal som sa však zverbovať, veď ani na vojnu ma nedostali.
- **Juraj Malíček: *Dá sa na to vôbec pozerať?* (16, s. 67–73)**
 - (...) Najlepšie diela sú také, do ktorých si divák vnesie svoj význam sám.

- **Jaroslav Dianiška: *Provokatér našej doby* (17, s. 38–44)**
 - Podľa pápeža by náboženstvá nemali spolu viesť teologický dialóg, pretože to nemôže viesť ku konštruktívnym výsledkom, ale naopak, mali by viesť (spolu s politikmi) diskusiu o praktických veciach.
- **Rudolf Zajac: *Enemy* (18, s. 11)**
 - Záhoráci často hovoria „enem my“. To je podstata Ficovho chápania moci. Enemy.
- **Imrich Gazda: *Kardinál bez purpuru* (18, s. 46–47)**
 - **Tomáš Špidlík**
 - Žartovanie je v autentickej kresťanskej skúsenosti užitočné nielen preto, aby sme ostali bdelí. Vtip je seriózna záležitosť. Racionalizmus a technizmus absolutizujú každé parciálne tvrdenie. Humor ho relativizuje.
- **Martin Mojžiš: *Deň matiek* (19, s. 11)**
 - (...) Pre deti sa pupočná šnúra prestrihne jedným cvaknutím nožníc, pre väčšinu mám nikdy.
- **Martin Hanus: *Svet podľa SAV* (19, s. 67–73)**
 - **bývalý nemecký kancelár Helmut Schmidt**
 - Kto má vízie, nech ide k lekárovi.
- **Tomáš Janovic: *Slovenčina je presná* (20, s. 11, „smutná anekdota Tomáša Janovica)**
 - Aj pravdu chceme
MAŤ!
- **Charles Murray: *Deti bez otcov sú nebezpečné* (21, s. 26–29, rozhovor Jaroslava Dianišku a Jozefa Ryníka)**
 - Keď sa pozriete na svoj život a na to, čo vás robí spokojnými, bude to jedna zo štyroch vecí: povolanie, rodina, viera alebo vaša komunita. Pre spokojnosť v každej z týchto oblastí je dôležité, aby štát zostal mimo. Na povolani predsa neuspokojuje to, že vás niekto nemôže prepustiť, ale to, že niečo nové dosiahnete. Podobne rodina. Výchova detí nie je bez problémov, nevyhnete sa bolestiam. Dôvod, prečo nás výchova detí uspokojuje, je, že robíme pre svoje deti to, čo nikto iný neurobí. (...) Sociálny štát sa snaží sňať problémy z rodiny, z výchovy detí, z práce, z komunity. Ale výsledkom je, že neberie problémy, ale oberá ich o život.
 - Univerzity vznikli pre veľmi špecifické vzdelávanie. Štúdium Platóna či Shakespeara nie je niečo, po čom väčšina túži, a nemajú na to ani intelektuálne. Ľudia študujú, aby si mohli zarábať na živobytie. Ale univerzity predsa nevznikli pre tento cieľ. Prosím, nech majú možnosť ľudia učiť sa a nadobúdať praktické schopnosti, ale to nie je univerzitné vzdelanie.
- **Miroslav Cipár: *Stále som veľmi neistý* (24, s. 24–26, rozhovor Evy Čobejovej a Jaroslava Danišku)**
 - (...) Charita nemôže byť z rezervy, charita musí byť z podstaty.
 - Sú dva zlé signály: keď sa umelcom darí príliš dobre, alebo príliš zle.
- **Alexander Tomský: *O veľkém a malém smyslu života* (24, s. 74)**
 - **G. K. Chesterton**
 - Má-li něco smysl dělat, má smysl to dělat i nedokonale.
 - Člověk, aby byl relativně spokojen, potřebuje dvě věci. Umět žasnout a radovat se jako děti, a to především z malých a dosažitelných věcí. Umět užívat chvíle a mít řadu menších a dosažitelných cílů – velké cíle jsou většinou nebezpečné buď tím, že jsou nedosažitelné, nebo proto, že jde o ideologie, a ty pohltí všechny krásy života, a mohou dokonce vést k fanatismu.
- **Štefan Chrappa alias Pišta Vandal: *Som despotický lajdák* (25, s. 56–57, rozhovor Petra Bálika a Juraja Kušnierika)**
 - Niekedy sa stane, že človek má dobrý názov a podľa neho napíše celý román. Mne sa spojenie *Havinkovo hovienko* páčilo, slogan, slovná hračka, trochu poburujúca, trochu hravá a nepreložitelná.
- **Zuzana Mojžišová: *Komu býva zle z cukríkov?* (25, s. 62)**
 - **švédsky režisér Tomas Alfredson**

- Domnievam sa, že najsilnejším motorom strachu sú predstavy o strašidelných veciach, ktoré by sa mali odohrať. Keď sa tie strašidelné veci udejú už sa tak nebojíte – práve fantázia je zo všetkého najstrašidelnejšia. Dnes sa už nebojím ničoho okrem toho, že by sa mohlo niečo stať mojím deťom. Nebojím sa kradmých zvukov či chodenia do pivníc.

- **Tomáš Hupka: *Cesta za šťastím* (26, s. 52–53)**

- Šťastie (...) nie je cieľom, ale vedľajším produktom nášho života, je odmenou za to, že žijeme svoj život.
- Každý človek má jedinečnú kombináciu darov, schopností, vlastností, talentov a záľub. A pre svet je dôležité, aby každý dokázal svojím životom vydávať svedectvo o tejto jedinečnosti. Ak poznám, kto som, môžem prijať život ako výzvu na napredovanie. Ak prijem sám seba, potom podľa profesora antropológie a psychológie na univerzite v Chicagu Johna Powella budem šťastný (spokojný so sebou), dokážem sa otvoriť iným (nebudem sa báť povedať, kto som), dokážem prijať iných (vnímať ich ako jedinečný dar), milovať bezpodmienečnou láskou (keďže som si uvedomil vlastnú hriechnosť a nedokonalosť), budem sám sebou (lebo budem vnútorne slobodný), budem vnímať život ako výzvu (viem, kto som a kým sa môžem stať), objavím prameň radosti (ako znak vnútornej istoty), dokážem naplňovať svoje potreby (pretože poznám vlastné hranice a túžby), dokážem sa rozhodovať (viem, čo je dobré pre mňa a dokážem sa aj vcítiť do iných, vnímať ich ako rovnocenných partnerov, nie konkurentov). V prijatí samých seba nám však často bráni komplex menejcennosti. Porovnávame sa s inými a zabúdame, že sme jedineční.
- Pre šťastie potrebujeme poznať svoju vnútornú silu, rozpoznať, čo dokážeme zmeniť, a vyberať si také ciele, aby sme ich dosiahli a aby sme vďaka nim napredovali. Ak si kladieme príliš vysoké ciele, potom sa podľa francúzskej autorky kníh o osobnom napredovaní a spolupracovníčky popredných psychologických periodík Pascale de Lomas vystavíme frustrácii, pretože ich nedosiahneme, a keď si dáme nízke ciele, síce ich dosiahneme, ale znížime si sebavedomie. Rásť môžeme len postupnými krokmi, vďaka čomu sa naučíme radovať z drobných úspechov. Dôležité je, aby sme robili, čo nás baví, inšpirovali sa inými, no zároveň rozvíjali svoju identitu a plnšie prežívali svoj život. Lebo ak s inými iba súťažime, vždy sa nájde niekto, kto má viac, je v niečom lepší a my získame pocit, že sme neuspeli. Naše bohatstvo je v tom, že žijeme vlastný život.
- Nie je dôležité, čo sa stalo, ale čo si o tom myslíme.
- Neúspech je príležitosťou na rast a pomáha nám vážiť si to, čo je pre nás dôležité.
- Pre šťastie je dôležitá aj schopnosť byť vďačný. Byť za niečo vďačný neznamena rezignovať na túžbu dosiahnuť či vlastniť „viac“. Je to schopnosť objaviť a doceniť to, čo už máme – vedieť si to vychutnať. Ak chceme mať zo života pôžitok, musíme sa vedieť aj zriekať. Odriekanie je prejavom askézy, no predovšetkým túžbou po slobode. Človek, ktorý pozná svoje potreby, sa o nich dokáže slobodne rozhodovať. Vďaka tejto slobode si vie vychutnávať život.

- **Tomáš Janovic: *Krajinka* (27, s. 9, .smutná anekdota Tomáša Janovica)**

- Je to krajinka, kde sa slušnosť považuje za slabosť a slabosť za slušnosť.

- **Tomáš Janovic: *Pri káve s Milanom Lasicom* (28, s. 13, .smutná anekdota Tomáša Janovica)**

- Prvú odsakujú poskokovia.
Aby mohli priskočiť.

- **Tomáš Janovic: *Povedala sviňa* (29, s. 11, .smutná anekdota Tomáša Janovica)**

- Keď mi odpustíte, že som sviňa,
ja vám odpustím, že vy nie ste.

- **Roman Holec: *Sme vyspelejší ako Maďari* (29, s. 24–27, rozhovor Jaroslava Danišku a Evy Čobejovej)**

- Dejepis by sa nemal učiť ako materiál faktov, ale ako konfrontácia. Keby žiaci dostali dva názory, dve koncepcie a mali by o nich diskutovať, zistili by, že dejiny nie sú čierno-biele, že je tam viac problémov, ako si mysleli, a učilo by ich to aj logickému mysleniu.
- Programovo sa snažím ukázať slovenské dejiny nielen ako rurálny koncept či plebejský koncept. Slovensko bolo predsa súčasťou európskych dejov, podieľalo sa na nich a stávalo sa ich prirodzenou súčasťou. Preto sa po roku 1989 programovo usilujem ukázať, že naše dejiny sú aj uhorské dejiny, že tam nie sú len maďarskí, ale aj naši

králi. Veď tí ľudia boli kozmopoliti, často ani neboli Maďari, ale pochádzali z Talianska, Poľska, z nemeckého prostredia... To treba dostať dopovedomia ľudí: naši panovníci, naši Habsburgovia. Jedným z takýchto krokov, keď sa to darí, sú Korunovačné slávnosti v Bratislave.

- (...) Som (...) vedecký pracovník a musím plniť najmä vedecké úlohy, toto sú len vedľajšie produkty môjho výskumu.

(...)

(...) Pritom túto prácu považujem za významnejšiu, lebo si ju prečítajú aj iní ľudia, kým k mojim vedeckým štúdiám sa dostanú len profesionáli, a tých je päť a pol. (...) Mala by byť obligatórne pre každého historika, aby písal aj knižky pre širší okruh ľudí, teda príbehy, ktoré nájde v archívoch, lebo to je najzaujímavejšie. (...)

- **Ján Žilinský: *Entuziazmus tu chýba*** (30, s. 22–25, rozhovor Mateja Gašparoviča)

- (...) Dobrá spoločnosť netoleruje všetko.

- **Marína Gálisová: *Je to demokracia*** (30, s. 42)

- **Jozef II.**

- Všetko pre ľud, nič skrze ľud.

- **Ján Mózer, Martin Mojžiš: *Riemannova hypotéza*** (30, s. 52–53)

- Traduje sa, že jeden z adeptov štúdia geometrie sa raz Eukleida opýtal, aký bude mať z toho celého úžitok. Eukleides vraj privolať svojho otroka a prikázal mu: „Daj tomuto človeku peniar, pretože on chce mať úžitok z toho, čo študuje.“

- **Tomáš Janovic: *Tí druhí*** (31, s. 11, smutná anekdota Tomáša Janovica)

- Na vine sú vždy tí druhí.
Bránia nám byť tými prvými.

- **Ladislav Kossár: *Čím bude meraný môj život?*** (32, s. 24–27, rozhovor Juraja Kušnierika)

- (...) Bohatý nie je ten, kto má veľa, ale ten, kto nepotrebuje veľa.

- **Juraj Kušnierik: *Andrásove nevypočuté modlitby*** (32, s. 54–55)

- **Sv. Terézia z Avily**

- Viac sľz bolo preliatych za vypočuté modlitby než za tie nevypočuté.

- **Alexander Tomský: *Ministerská příručka sexuální bezpečnosti*** (32, s. 74)

- Nostalgicky se ohlédím za dobou, kdy jsme toho o sexu věděli málo, avšak o erotice mnoho.

- **Jaroslav Daniška: *Intelektuáli z pravého břehu*** (33, s. 62)

- **T. S. Eliot**

- Kultúra je taká silná ako náboženstvo toho-ktorého národa.

- **Milan Lasica** (33, s. 74, bodka milana lasicu)

- (...) Ako mi to hovoril jeden súdruh v šesťdesiatom ôsmom, keď prišli Rusi, že najlepšie je byť ľavičiar, lebo keď je demokracia, tak ťa nechajú na pokoji, a keď je tak, ako bolo vtedy, tak si pri moci.

- **Martin Hanus, Eva Čobejová: *Netrápme děti angličtinou*** (35, s. 10–17)

- **Branislav Pupala (profesor na Katedre predškolskej a elementárnej pedagogiky na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity)**

- (...) Znalosť cudzieho jazyka nie je súčasťou vzdelania, je to sociálna zručnosť, ktorá človeka zvýhodňuje napríklad na trhu práce. Je možné ju v škole učiť, ale je to skôr lektorská záležitosť.

- **Petr Kukal: *Svět našeho jazyka*** (35, s. 16)

- Náš svět je uspořádán tak, jak je uspořádán náš jazyk. Struktura euroatlantického světa je dána deseti slovními druhy. Jak podstatně jiný je svět domorodců, kteří všechny pojmy dělí do čtyř skupin: 1/ Bohové, 2/ Věci k jídlu, 3/ Ženy, oheň a nebezpečné věci, 4/ Všechno ostatní.

- **Tomáš Janovic: *Slovenčina je presná*** (36, s. 13, „smutná anekdota Tomáša Janovica“)
 - Vybočili z radu!
Slovenčina, poznáš väčšiu zradu?
- **Martin Mojžiš: *Kukurica*** (36, s. 46–47)
 - Podľa legendy kmeňa Irokézov sú kukurica, fazuľa a tekvica tri sestry, ktoré chcú byť stále spolu. Preto ich sadili v tesnej blízkosti, jednu vedľa druhej. Táto prax nie je ilustráciou ich zaostalosti a poverčivosti. Je to, naopak, jedno z mnohých svedectiev ich poľnohospodárskej zručnosti. Tri sestry si totiž navzájom perfektne pomáhali. Kukurica tvorila kostru pre popínavú fazuľu, fazuľa spájala jednotlivé kukuričné klasy do pevnejšej a odolnejšej štruktúry. Tekvica pokrývala svojimi listami pôdu a účinne bránila jej vysušovaniu. Fazuľa obohacovala pôdu o dusík, ktorý s radosťou zužitkovali kukurica aj tekvica.
- **Dušan Rončák: *Šesťdesiat rokov odpustenia*** (36, s. 48–49)
 - **sestra Justína Kocúrová**
 - (...) Je dôležité, aby sme si pripomínali, aby sme poznali svoju minulosť, pretože tým, že poznáme minulosť, môžeme aj správnejšie smerovať k svojej budúcnosti.
- **Zuzana Mojžišová: *Švankmajer a Projekt 100*** (39, s. 56–57)
 - **Jan Švankmajer**
 - Strach ze života je jedním ze základních lidských pocitů. Náboženství, tvorba, láska, sex, hromadění věcí, kterému ušlechtilé říkáme sběratelství nebo pejorativně hamounství, honění se za slávou, za penězi, za mocí, to všechno jsou zástupní momenty, které mají tento fatální strach přehlušit. Strach ze života je mnohem silnější než strach ze smrti, o čemž nás přesvědčují tak četné vraždy a sebevraždy, a to jak skutečné, tak i předváděné v televizních seriálech nebo na plátnech kin. Tato temná podzemní řeka protéká naším nitrem a ovlivňuje jak naši aktivitu bdění, tak i náš spánek. Jestli má sen, podle Freuda, splňovat naše tajná i zjevná přání, pak není možné, aby někdo v hloubce permanentně nesplňoval základní lidské přání: Přežít svůj život.
- **Peter Breiner** (39, s. 60, „new york petra breinera“)
 - **Hašek**
 - Dobře vychovaný člověk může číst všechno. Rafinovaní sprostáci se nedívají na obsah a s rozhořčením se vrhají na jednotlivá slova. Lidé, kteří se pozastavují nad silným výrazem, jsou zbabělci, neboť skutečný život je překvapuje a tací lidé jsou právě největšími poškozovateli kultury i charakteru.
- **Alexander Tomský** (40, s. 74, „píše alexander tomský“)
 - Patriot nepovažuje národ za největší dobro, ani za modlu, tak jako nacionalista a zločiny nacionalismu bude odsuzovat stejně jako liberál. Nenechá si však namluvit ani opačnou, příšernou pověru, že má mít rád Nikaraguu nebo Libérii stejně jako svou zem, neboť všichni lidé jsou si rovní. Nejsou. Jiná je láska, vztah a povinnosti k rodině, jiná k sousedům a vlastním a jiná k cizincům. Skutečný patriot nepodléhá nenávisti k jinému národu a kritizuje především svůj vlastní, neboť na něm záleží mu především.
 - Tak jako totalitní kolektiv neznal svéprávného jedince, liberalismus naopak nezná společnost.
- **Jozef Jankovič: *Viem, kde žijem*** (42, s. 22–25, rozhovor Evy Čobejovej a Juraja Kušnierika)
 - Každý činný človek trpí komplexom veľikášstva a zároveň komplexom menejcennosti. Je len otázka, akú rovnováhu je medzi tým schopný udržať. Vždy musíte o sebe pochybovať a vždy musíte mať sebadôveru.
- **Oliver Andrásy** (42, s. 67–73)
 - (...) Pri fungujúcom vzdelávacom systéme má každý možnosť nadobudnúť znalosti, ktoré ho budú oprávňovať rozhodovať o chode spoločnosti v takej miere, akú si zaslúži
O čo mi vlastne ide? Ide mi o zníženie vplyvu tých občanov, ktorí vám úplne nehanebne povedia do očí, že politike nerozumejú, volebný systém neovládajú, o ekonomike nemajú ani šajnu, história im nič nehovorí, z politológie nerozumejú ani len názvu, ale volíť idú. A ja sa pýtam: čo ich k tomu oprávňuje? Na základe akých kritérií sa môže takýto politický analfabet zúčastniť na plnoprávnom rozhodovaní o tom, ktorým smerom sa bude spoločnosť uberať?!

- Mojm cieľom nie je zrušenie volieb. Mojm cieľom je len zrušenie princípü jeden človek – jeden hlas a zavedenie iného pravidla: aby sa každý občan na správe vecí verejných podieľal do tej miery, do akej danej veci rozumie. Teda aby sa aj v politickej oblasti uplatnil princíp, o ktorého správnosti v iných odboroch ľudskej činnosti nikto ani v najmenšom nepochybuje. Je pre mňa až nepochopiteľné, prečo niekomu pripadá normálne, že na rozhodovaní o chode fabríky sa nepodieľa rovnakou mierou upratovačka ako riaditeľ.

Pritom nejde o porušenie princípü rovnosti pred zákonom, pretože každý človek má rovnakú rozhodovaciu možnosť, ak rovnako splní predpísané kritériá. Čiže je to niečo ako získanie vodičského oprávnenia: Môže ho mať každý. Ale musí poznať dopravné predpisy a zložiť o tom predpísanú skúšku. Celá záležitosť by sa dala vyjadriť jednoduchou rovnicou: Miera vedomostí z danej oblasti = právo v danej oblasti rozhodovať.

- (...) Keď bude spoločnosť vďaka múdreému rozhodovaniu múdrych ľudí fungovať, tak z chodu takejto spoločnosti budú profitovať všetci bez rozdielu, teda aj tí, ktorých volebné právo pri hlasovaní zostane obmedzené.

- **Juraj Kováčik: *Svetlá a tiene Františka Drtikola* (43, s. 64)**

- **František Drtikol**

- Kdýž jsi s jedním úkolem hotov, tu Bůh obrátí tvé srdce, tvé přání a posléze celý tvůj život v jiný směr, abys opět tam prováděl jeho Vůli...

- **Michael D. Guinan: *Hriešní svätci* (44, s. 52–53)**

- (...) Svätci žijú v presne takých istých obmedzeniach ľudskej existencie. Majú problémy so svojou povahou, neraz sa mýlia, hrešia. Okrem toho konajú v kontexte a obmedzeniach svojej doby a kultúry. Svätci nie sú dokonalí, ale ukazujú nám, že i nedokonalý človek dokáže mnoho. Že je možné milovať Boha nadovšetko, pretože ak to dokázali svätí (takí nedokonalí ako všetci ľudia), dokáže to každý. Odkaz svätca je teda prostý: „Pozri na mňa. Ak som to ja pri všetkých mojich problémoch zvládol, s Božou pomocou to dokážeš aj ty.“

- **Glen Hansard: *Dostal som veľký dar* (44, s. 58–60, rozhovor Juraja Kušnierika a Petra Bálika)**

- Nemôžeš byť naraz karierista a tvorivá osoba. Tieto dve veci sa nedajú harmonicky zlúčiť, z času na čas to na seba narazí.
- Jeden človek, ktorý je oveľa múdrejší než ja, teda konkrétne Bruce Springsteen, mi povedal, že veľké veci sa môžu udiť len vtedy, keď sa prestaneš sústreďovať na kariéru. Tvoja energia je sústredená na úspech, ale môžeš mať úplne mylné predstavy o tom, ako sa k nemu dostať.

- **Ladislav Kováč: *O konci multikulturalizmu* (44, s. 67–73)**

- Intelektuál by sa nemal riadiť politickou korektnosťou, ale mal by dbať o „intelektuálnu korektnosť“: vyhľadávať pálčivé témy, vyjadrovať ich jasne definovanými pojmami, netvrdiť viac, než mu dovoľujú jeho znalosti, a stáť si za svojím presvedčením s rešpektom k iným názorom.
- Biologická evolúcia sformovala človeka pre život v malých skupinách lovcov a zberačiek. Skupiny zápasili o prírodné zdroje. Na prežitie bolo dôležité rozpoznať vlastnú skupinu od nepriateľských; symboly ako oblečenie, výkriky, zvolené ako totem, umožňovali rozlíšenie skupín. Neskôr rozlíšeniu slúžili symbolické artefakty a každá skupina si vytvorila vlastnú kultúru. Kultúra sa stala nielen znakom skupiny, ale aj tmelom, ktorý spájala členov jednej skupiny sympatiou a láskou, a zvyšoval odpor a nenávisť k členom iných skupín. Podľa etológa Konrada Lorenza čím väčšia je averzia k členom cudzej skupiny, tým väčšia je súdržnosť vo vlastnej skupine.
- UNESCO sa [po vojne] stalo bojiskom studenej vojny a Američania z neho po čase znechutene vystúpili. Politici sovietskeho bloku a krajín tretieho sveta presadzovali v UNESCO ideológiu etnickej a kultúrnej identity svojho ľudu proti „kultúrnemu imperializmu“ Západu. Vtedy v UNESCO vznikli a doteraz pretrvávajú pomýlené zásady, že „všetkým kultúram a náboženstvám prislúcha rovnaké uznanie a dôstojnosť“, že treba podporovať „princíp kultúrnej diverzity“, pretože „kultúrna diverzita je pre ľudstvo rovnako potrebná ako biodiverzita; biologická a kultúrna diverzita sú prepojené a navzájom sa upevňujú“. Hlavným heslom UNESCO, a teda aj OSN, je „dialóg kultúr“.

Ibaže: je možný dialóg medzi moslimom, ktorý tvrdí, že bravčové mäso sa nesmie jesť, ale hovädzie áno a medzi hinduistom, ktorý hovorí opak? Ak sú všetky kultúry rovnocenné, potom je kultúra, v ktorej sa choroby liečia vyhánaním zlých duchov, dievčatká mrzačia obriezku a príslušníci iných skupín nie sú považovaní za ľudí, rovnaká ako kultúra, v ktorej medicína vychádza z vedeckých poznatkov a v ktorej lekcia vedy otriasa istotou o vlastnej pravde a navodzuje toleranciu.

- Komunizmus bol nezamýšľaným sociálnym experimentom. Boli v ňom testované hypotézy európskeho racionalizmu a romantizmu. Tým, že experiment zlyhal, boli tieto hypotézy vyvrátené.
- Podivnú rolu (...) zohrali západní intelektuáli. Zmocnil sa ich zvláštny ošiaľ, nie nepodobný ošiaľu východoeurópskych intelektuálov v prvých rokoch komunizmu. Na zdôvodnenie pozitívneho významu výskytu rozdielnych kultúr na tom istom teritóriu vypracovali ideológiu. Tá sem-tam, napríklad v škandinávskych krajinách, argumentovala humanistickou povinnosťou bohatých pomôcť chudákovi z rozvojových krajín. Pováčšine však bola postavená na filozofii postmodernizmu, podľa ktorej sú všetky pravdy relatívne, takže poznanie vedcov je rovnako hodnotné ako poznanie šamanov a vedecké skúmanie a pseudovedecké blúznenie sú rovnocenné. Koexistencia rôznych kultúr je podľa tejto ideológie nielen možná, ale žiaduca, kultúry sa tým totiž navzájom obohacujú. Naivná ponáška liberalizmu, paroliberalizmu, túto ideológiu ešte upevňoval. A tak každý individuálny človek, nevzdelaný rovnako ako vzdelaný, najlepšie vie, čo potrebuje, a jeho pranie a voľbu treba rešpektovať a plniť. Pod koróznym účinkom paroliberalizmu sa z demokracie stávala vláda luzy, ochlokracia. Akoby intelektuálom unikala skutočnosť, ktorá pritom klala oči: vynáranie sa metských get, rast kriminality, všadeprítomnosť špiny, porušovanie etikety a hrubnutie spoločenského správania.
- **Mario Vargas Llosa**
 - Vlajkovou loďou civilizácie je záchod.
- **Alexander Tomský: *Chmurná radost nad zkázou světa* (44, s. 74)**
 - Nevím, kde se ve (...) [Václavu Havlovi] bere ona zvláštní hluboce pesimistická skeptická a zřejmě intelektuální nadřazenost, všiml jsem si jí kdysi při sestavování sborníku jeho úvah (*O lidskou identitu*, Rozmluvy 1984), kdy ještě jako disident mluvil o „planetární krizové civilizaci“, a už tehdy manichejsky zatracoval nejen totalitní režim, ale i masovou západní demokracii. Viděl v ní jakýsi samopohyb technokratické racionality, a nikoli stále se reformující svobodnou společnost. Východiskem mu měly být „malé komunity založené na důvěře a spontánní sebedisciplíně, stmelené sdíleným pocitem smysluplnosti“. Havlův sektářský utopismus vychází z pomyslného pevného bodu, kterým teoreticky vyvrací danou realitu stejně jako kolektivismus marxleninský, protože je založen na přesvědčení, že svět je špatně zařízen (stvořen), i a musí být zgruntu vytvořen znovu.
- **Milan Lasica (44, s. 74, .bodka milana lasicu)**
 - (...) Že nemám písať „jako“, ale „ako“. Povedz mi, ako môžem písať „ako“, keď hovorím „jako“.
- **Ján Košťurik: *Potrebujeme slovenskú Nokiu* (45, s. 24–27, rozhovor Lukáša Krivošíka a Mateja Gašparoviča)**
 - Štát vnímam ako najväčšie zlo. Odúča ľudí robiť a starať sa o seba, tvrdiac, že sa postará. Narúša aj signály z trhu prostredníctvom svojich dotácií a intervencií. Jeden si postaví penzión za európske peniaze, druhý za svoje. Jeden musí splácať, druhý nespláca. Hodnota vecí sa ničí, lebo štát jedného dotuje a druhého nie. Baťa kedysi povedal, že od štátu nechce nič, len nech nám nehádže poľenú pod nohy a nechá nás podnikať.
- **Martin Mojžiš: *Chľapatá hierarchia* (45, s. 46–47)**
 - Prirodzenosťou človeka je, že dokáže použiť aj veci, ktoré pre neho prirodzené nie sú.
- **Eva Čobejová, Elena Akácsová, Martin Hanus: *10 novembrových omylov* (46, s. 65–73)**
 - **Mikuláš Huba**
 - Dôležité je vedieť sa zbaviť ilúzií, ale neprísť pritom o ideály a vedieť rozlíšiť jedno od druhého. To je pre mňa vari najväčšie poučenie z ponovembrového vývoja.
- **Alexander Tomský: *Chmurná radost nad zkázou světa* (46, s. 74)**
 - **John Henry Newman (1873)**
 - Až bude celá populace schopna čítať a levné noviny ji budou den co den přinášet novinky, bude církev vydána na milost a nemilost každé senzační zprávě o nějakém nehodném či falešném bratru.
- **Lukáš Krivošík: *Ježíš ako obchodný partner* (47, s. 46)**
 - **Jeremy Harbinson**
 - Ježíšovi nevadí, keď vlastní peniaze. Vadí mu, ak peniaze vlastní teba.
 - Konaj, akoby všetko záviselo od teba, a modli sa, akoby všetko záviselo od Boha.

- jk: *Henryk Mikolaj Górecki* (47, s. 62)
 - **Henryk Mikolaj Górecki** svojim študentom
 - Ak dokážete žiť dva alebo tri dni bez hudby, potom nekomponujte. (...) Len ak bez hudby nedokážete žiť, staňte sa skladateľmi.
- **Alexander Ben-Zvi: Zázrak Chanuky** (48, s. 17)
 - **David Ben Gurion**
 - Ak žijete v Izraeli a neveríte v zázraky, nie ste realista.
- **Elena Akácsová: Slovenský Morricone** (49, s. 60)
 - **Svetozár Stračina**
 - Čo teoreticky premyslím, snažím sa uplatniť v praxi, čo v praxi docielim, snažím sa teoreticky domyslieť.
- **Martin Mojžiš: Aj Pod, aj Fon, aj Pad** (50, s. 18–25)
 - (...) Kto dnes na počítačoch počíta? Takmer nikto.
- **Elena Akácsová: Koniec počítačov, konečne!** (50, s. 22–23)
 - **Steve Jobs**
 - (...) Všetky omyly vychádzajú z toho, že sa na nové veci pozeráme starou optikou súčasných skúseností.
- **Peter Breiner** (51–52, s. 66, .new york petra breinera)
 - Výstrahy o blížiacom sa konci sveta sú staré ako dejiny ľudskej kultúry či náboženstva. Nič sa neovláda tak dobre ako ustráchané masy, a tak vládovia vždy siahli k tejto osvedčenej metóde. Výstrahy boli vždy v súlade s najnovšími výdobytkami vedy alebo toho, čo práve vedu suplovalo. Škvry na slnku, vnútornosti obetného zvieraťa, videnie veštca – všetko zjavné príznaky blížiaceho sa konca sveta či katastrofy planetárnych rozmerov. Bolo treba urobiť, čo kňazi nariadili – obetovať pannu, separovať odpad, prestať jesť hovädzie, či prípadne kupovať spotrebiče, ktoré šetria energiu, aj napriek tomu, že ich používaním, ako sa práve ukázalo, spotreba nielen že neklesla, ale stúpala. Medzitým síce ľudia umierali na mor, choleru, vojny, maláriu a dosť veľa ich umrelo aj na to, že neverili, že koniec sveta sa naozaj blíži. A všetci museli prispievať na spoločné modlitby. Toto náboženstvo má veľa úprimne presvedčených veriacich, ktorí robia, čo im cirkevní hodnostári nariaďa, zúčastňujú sa na obradoch a rozhorčujú sa, keď im niekto chce narušiť ich mytologický svet.
- **Martin Mojžiš: Uhlík** (51–52, s. 74–75)
 - [Nositeľ Nobelovej ceny za fyziku v roku 2010] Geim zistil, že na zdanlivo nemagnetickú vodu pôsobí magnetické pole silou, ktorá je schopná prekonať aj gravitačnú silu. Kvapka vody v takomto poli pokojne levitovala, a rovnako sa správajú aj predmety s vysokým obsahom vody – jahoda, paradajka, kúsok syra. Najväčšiu popularitu však získala levitujúca žaba.

Okrem popularity sa levitujúca žaba tešila aj čiastočnému výsmechu a neraz bola uvádzaná ako príklad neužitočného vedeckého výskumu a zbytočného mrhania prostriedkami. Vždy sa totiž nájdu ľudia, ktorí si pletú hravosť a originalitu s neserióznosťou.
- **Gilbert Keith Chesterton: Boh v jaskyni** (51–52, s. 99–105)
 - Príbeh človeka sa začína v jaskyni. Populárne vedecké predstavy si ho spájajú s jaskynným človekom a s obrazmi zvierat, ktoré sa v jaskyniach aj našli. Ale aj druhá polovica ľudských dejín, ktorá je ako stvorenie nového sveta, sa začína v jaskyni.
 - Kristus sa nenarodil iba na svete, na jeho rovine, narodil sa dokonca nižšie, ako leží tento svet. Prvé dejstvo božskej drámy sa odohralo nie na javisku nad divákom, ale na tmavej a zahalenej, pred zrakmi ukrytej scéne, a takáto idea sa veľmi ťažko vyjadruje aj najskromnejšími umeleckými prostriedkami. Je to idea simultánnych udalostí na rôznych úrovniach života. Mohlo sa o to azda pokúsiť archaickejšie, dekoratívne stredoveké umenie. No čím viac vedeli umelci o realizme a o perspektíve, tým menej mohli zobrazovať zároveň anjelov na nebesiach, pastierov na horách a slávu v tme pod tými horami. Betlehem bol tým nebom, ktoré sa ocitlo pod zemou.

- Márne by sme sa pokúšali povedať niečo výstižné alebo nové o zmene, ktorú tento koncept božstva narodeného ako vyhnanec, ba až mimo zákona, priniesol pre koncepciu zákona a jeho povinností voči chudobným, voči vyhnancom. Je hlboká pravda, že od tej chvíle už nemohli existovať skutoční otroci. Jednotlivci začali byť dôležití tak, ako nemôže byť dôležitý žiadny nástroj. Človek už nemohol byť nástrojom slúžiacim na dosiahnutie cieľa iného človeka. Celý tento ľudový a bratský prvok príbehu tradícia správén spojila s epizódou o pastieroch; vidiečanoch, ktorí sa odrazu zhovárali zoči-voči s nebeskými kniežatami.
- Toto je paradox revolúcie: niečo je odsudzované a zároveň obávané. Jaskyňa je jamou alebo vyhnaniskom, kam vyhnancom odmetú ako odpad. Ale zároveň je to úkryt pre niečo cenné, po čom tyrani bažia ako po poklade. Vyhnanci sú vjas-kyni, pretože si na nich hostinský ani len nespomenie, ale aj preto, lebo kráľ na nich nikdy nemôže zabudnúť. A tento paradox je prítomný aj v tom, ako sa svet správal k ranej cirkvi. Bola dôležitá, hoci stále bezvýznamná, a rozhodne bola stále bez moci. Bola dôležitá len preto, lebo bola neznesiteľná. Neznesiteľná v tom zmysle, pretože bola neznášateľná. Neznášali ju, lebo cirkev svojím vlastným tichým a takmer tajným spôsobom vyhlásila vojnu. Povstala z podzemia, aby zničila nebesia a zem pohanstva. Nepokúšala sa zničiť všetky tie výtvary zo zlata a mramoru, no predstavila si svet bez nich. Odvážila sa pozrieť rovno cez ne, akoby boli zlato a mramor len sklom.